Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY *УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК*

VOL.CV. № 6 SATURDAY, JANUARY 10 1998 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 –ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ І НЮ ЙОРК СУБОТА, 10-го СІЧНЯ 1998 р. Ч. 6 РІК CV

Конституційний суд розглянув подання парляментаристів

Київ(Р.Р.). — Конституційний суд розглянув подання народних депутатів щодо відповідности указів і розпоряджень Президента про призначення перших заступників і заступників голів обласних, а також Київської і Севастопільської міських державних адміністрацій, виданих у липні-грудні 1996 та протягом 1997 років. Таким, що не відповідає Конституції України, визнано указ Л. Кучми про положення щодо відповідних уповноважень Президента.

Згідно з рішенням Конституційного суду, це положення втратило чинність у день ухвалення рішення судом. Водночас пояснено, що це рішення не поширюється на правовідносини, що виникли після розпоряджень Президента щодо призначення перших заступників і заступників голів державних адміністрацій, виданих до рішення Конституційного суду. Підставою для розгляду цієї справи стала вимога депутатів Верховної Ради України, які настоювали на неконституційності згаданих призначень і на тому, що Президент перевищив свої уповноваження.

Депутатська група „Єдність" вимагає негайного створення спеціяльної слідчої комісії, з включенням до неї прокурора і слідчих з особливих справ, для розслідування „антиконституційних дій Президента, його Адміністрації та інших структур виконавчої влади".

Слабшає фундамент під чорнобильским саркофагом

Київ. — Стан фундаменту під чорнобильским саркофагом гіршає з кожним роком, але загрози обвалу покищо немає, повідомило аґентство Ройтерс, покликаючись на представників ЧАЕС.

Заступник директора четвертого бльоку Артур Корнєєв сказав, що споруді вже 11 років і грошей на її ремонт нема.

Минулого місяця Европейський банк реконструкції і розвитку заявив, що ремонтні роботи над саркофагом почнуться в квітні цього року. „Велика сімка" раніше обіцяла на цю ціль 337 млн. дол. Країни-донори нещодавно виділили додаткові 167 млн. дол.

Україна, проте, твердить, що на виконання цього десятирічного проєкту потребує 760 млн. дол.

А. Корнєєв сказав, що за підрахунками деяких експертів під саркофагом знаходиться 34 тонни радіоактивного пилу. Він також повідомив, що минулого року з-під укриття вивезено біля 4,000 кубометрів радіоактивних відпадків.

Американська експедиція досліджуватиме воду в Дніпрі

Київ(Р.Р.). — У Міністерстві Екологічної Безпеки повідомили, що Американська агенція охорони довкілля виділила 250,000 дол. для робіт, присвячених оцінці стану дніпрової води.

Екологи давно вже б'ють на тривогу з приводу катастрофічного забруднення Дніпра, однак дослідженням серйозно не займалися через брак фінансів.

Українсько-американська експедиція розпочне працю вже на початку року. До її складу увійдуть екологи, хеміки, гідробіологи та інші фахівці. Дослідження дніпрової води проводитиметься в низів'ях на відтинку 160 кілометрів між Каховською Гідроелектростанцією і Дніпрово-Бузьким лиманом.

Начальник Херсонського обласного управління екологічної безпеки Вячеслав Луцкін розповів, що дослідження проводитимуться за допомогою найсучаснішого американського лябораторного обладнання.

По закінченні досліджень, Інститут кібернетики НАН України, на основі експертних даних, має створити трирімний математичний модель Дніпра, на якому в майбутньому науковці обчислятимуть можливі наслідки екологічних катастроф.

Іранський президент шукає порозуміння з Америкою

Тегран, Іран. — У середу, 7-го січня, іранський президент Мохаммед Хатамі запропонував культурний обмін як засіб закінчення довголітнього недовір'я між Іраном і Америкою, але рівночасно виключив всякі розмови між урядами обидвох країн, зазначуючи, що мати будь-які політичні зв'язки з Вашінґтоном немає потреби.

Продовж 45-хвилинного інтерв'ю на Каблевій мережі новин (Сі-Ен-Ен), цей 54-річний церковнослужитель часами був дуже ввічливим, а часами шорстким і холодним, зокрема коли говорив про минулі прогріхи ЗСА супроти його країни. Видно було, що ця розмова не була легкою для нього, бо з одного боку він намагається найти шлях порозуміння з Америкою, а з другого охороняє себе проти внутрішньої критики земляків, бо не хоче, виступаючи зашвидко і завчасно, пошкодити своїм заходам зміцнити законну владу в Ірані та поширити особисті свободи його громадян.

На цю пропозицію Державний департамент ЗСА зареаґував дуже обережно, повторюючи тільки настоювання Вашінґтону, що будь-які стосунки мусять розпочатися розмовою урядів обидвох країн.

Президент М. Хатамі впродовж розмови з коресподенткою згаданої каблевої мережі Христіяною Аманпур, сказав, що американська цивілізація заслуговує на пошану, зокрема коли її початки постали з релігійного переслідування, а Абрагама Лінкольна назвав найбільш славним з американських мучеників, які віддавали своє життя з свободу та гідність.

Він уважає, що нічого не повинно перешкоджати розмовам і порозумінню поміж двома народами, зокрема між їхніми науковцями і мислителями. На питання кореспондентки чи може відбутися розмова з Урядом ЗСА, він відповів, що „ тепер я рекомендую обмін між професорами, науковцями, авторами, журналістами та туристами".

На думку аналітиків, у сьогоднішній динамічній політичній атмосфері Ірану, важко сказати, чи похвали М. Хатамі в сторону ЗСА та його скромні пропозиції культурного обміну є частиною більших задумів для поліпшення взаємовідносин, чи тільки дальшою спробою показати себе перед світом покривдженою стороною.

Для Б. Нетанягу почався тяжкий рік

Єрусалим, Ізраїль. — Після резиґнації Давида Леві, міністра закордонних справ і лідера партії Гешер, який не погоджувався з політикою прем'єра щодо соціяльно-економічних проблем і щодо палестинського питання, коаліційний Уряд прем'єра Беньяміна Нетанягу, керівника партії Лікуд, значно послаблено. Більшість спостерігачів схиляється до думки, що довчасні парляментарні вибори є неминучі і відбудуться за два-три місяці. Це саме підтверджують останні опитування громадської думки.

Головною причиною внутрішніх незгод залишається питання виведення ізраїльських військ з контрольованих ними арабських територій. Наступним випробуванням для Б. Нетанягу буде призначена на 20-го січня його вашінґтонська зустріч з Президентом З'єднаних Стейтів Америки Биллом Клінтоном, під час якої ізраїльський прем'єр подасть свій новий плян виведення військ зі західнього берега Йордану. Цей плян передбачає ступеневе, й то починаючи аж від середини наступного року, виведення ізраїльських формацій, й тільки з шести або восьми відсотків окупованих територій. Одначе проєкт Б. Нетанягу не має підтримки серед членів його кабінету. Помірковані з них вимагають більшою мірою задоволити вимоги палестинців і в цей спосіб досягнути більшого взаємного довір'я, а „яструби" остерігають, що покинуть свої міністерські крісла, якщо ізраїльське військо залишить західній берег Йордану.

Переговори між Ізраїлем і палестинцями було припинено через різні погляди на майбутній статус Єрусалиму. На думку американських офіційних чинників, у припиненні діялогу винна ізраїльська сторона. Ця американська опінія є додатковою перешкодою для уряду Б. Нетанягу. Тому політичні експерти вважають, що розкол в урядовій коаліції позбавив прем'єра можливости ефективно керувати своїм кабінетом. Такої думки дотримується, зокрема, амбасадор Ізраїля в ЗСА Еліягу Бен-Еліссар.

Брат зрезиґнованого міністра закордонних справ сказав у розмові з журналістами, що Д. Леві має намір висунути свою кандидатуру на пост прем'єр-міністра і у випадку перемоги його партія Гешер не входитиме в коаліцію ні з якими іншими партіями.

Померла М. Савчак

Парсиппані, Н. Дж. — У четвер, 8-го січня, закінчивши попереднього дня 78 років багатого працею для родини і української громади життя, померла відома громадська активістка Марія Савчак.

Св. п. М. Савчак

Св. п. М. Савчак народилася в день Різдва Христового 7-го січня 1919 року в мальовничому підгірському селі Лядське Шляхецьке на Станиславівщині. З хати батьків понесла зі собою у світ любов і гордість за свою приналежність до українського народу та завжди, де тільки могла і мала змогу, працювала для його користей та обстоювала його права. Все своє життя присвятила вона праці для добра України, її народу та української громади на поселенні.

Після приїзду до ЗСА влітку 1949 року відразу вступила разом із всією родиною у члени Українського Народного Союзу. Вона довголітній працівник Головної Канцелярії УНС — секретарка Організаційного відділу понад 20 років. Довголітня голова і секретар 25-го Відділу УНС. Секретарка 30-ої Конвенції УНС. Крім того, вона активна в українському громадському житті — членка Екзекутиви Союзу Українок Америки впродовж 14 років, Екзекутиви Українського Музею впродовж 10 років, Управи Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, редакційної колеґії журналу „Наше Життя", делеґатка СУА на кількох Конґресах СФУЖО і СКВУ та учасниця різних жіночих конференцій. Була головою Союзу Українок Америки протягом двох каденцій від 1987 до 1993 років.

У справі порядку похоронних відправ треба звертатися прямо до похоронного заведення Петра Яреми в Ню Йорку, на число телефону (212) 674-2568.

Депутати прогнозують

Київ(Р.Р.). — Про те, як розвиватимуться події в Україні у новому році хочуть знати широкі кола як в країні, так і за кордоном. А відповісти на це питання можуть передусім найкраще поінформовані люди, тобто представники влади. Найбільше запитань на цю тему звернено до парляментаристів.

Колишній Президент України і депутат Верховної Ради Леонід Кравчук вважає, що новий рік буде таким же важким, як і 1997. „Можливо, в другій половині 1998 року зупиниться падіння економіки, але життя людей покищо не зміниться на краще. Заборгованість із заробітків і пенсій величезна, а звідки раптом візьмуться гроші на їх ліквідацію? І виробництво не почне зростати, якщо немає основи. Але надіюсь, відкриється дорога до ліпшого", — сказав Л. Кравчук. Він також вважає, що і в політичному аспекті ситуація буде важчою. В парлямент прийдуть нові люди, необхідно буде об'єднати тих, хто підтримає курс на реформи і демократизацію суспільства. Може загостритися ситуація між Президентом і Кабінетом Міністрів, а тоді прийде нова хвиля напруги у зв'язку з наближенням президентських виборів. Якщо всі гілки влади не розчарують народ остаточно і доведуть, що справді хочуть змін на краще, то перемога у виборах буде, в протилежному випадку будуть і протести, і референдуми, вважає колишній Президент України.

Депутат Наталія Вітренко вважає, що „1998 рік буде трагедією для України", оскільки поглибиться економічна криза і зруйнується фінансова система держави. І почнеться все це, на думку Н. Вітренко, вже в січні, коли Верховну Раду буде передчасно розв'язано. „Після ухвалення бюджету Олександер Мороз заявить, що він свої обіцянки виконав. За великим рахунком, ні йому, ні Президентові парлямент не потрібний". На думку лідера ПСПУ, голова парляменту з кожною сесією втрачає електорат, і після розпуску Верховної Ради „О. Мороз виявиться в ролі жертви і стане народним пестунчиком", а Пре-

(Закінчення на стор. 3)

По всій Україні йде ідея миру й взаєморозуміння

Ню Йорк (О. Кузьмович). — Важко було у цей святочний час Різдва та Нового Року найти більше відповідну тему до розмови, як саме про мир і взаєморозуміння. Цю тему завдячую Наталії Денисюк з Києва, що перебувала в ЗСА короткий час на відвідинах родини і згодилася розповісти про благодійну дію організації, яка має зареєстровану назву: Український Рух Педагогів за Мир та Взаєморозуміння".

Наталія Денисюк

— Розкажіть, будь ласка, дещо більше про цю організацію, бо здається ми тут вперше чуємо про неї та її дію.

— Наша організація зареєстрована в 1991 році має у членстві людей з вищою і середньою освітою, які згідні добровільно працювати, благодійно поширюючи ідею миру і виміни молодими студентами з іншими країнами.

— Чи справді усі працюють у цій організації на добровільній базі, не чекаючи на винагороду?

— Так воно і є. Ось бачите я викладаю в Інституті Наукового Досвіду в Києві, а в нашій організації працюю добровільно бухгальтером. І так працюємо усі ми, кого охопила ця ідея, якій ми хочемо посвятити свій час і сили.

— Вияcніть на чому спирається праця і як вона зорганізована?

— Ми співпрацюємо із різними школами по всій Україні та вибираємо враз із місцевими педагогами дітей, які знають англійську мову, на вимінні програми в часі шкільних, як ми кажем канікулів, на тиждень-два відвідин інших шкіл в інших країнах. Там звичайно розбирають наших молодих гостей по родинах. Такі запросини дістаємо з Англії, Франції, Німеччини, а цього літа була вперше група наших дітей із трьома керівниками в Норвегії.

— А як і хто вибирає українських дітей на такі поїздки?

— Тут ми співпрацюємо зі школами поза границями України і тими в Україні. Вибираємо з різних шкіл в Україні головно дітей, що потерпіли від катастрофи в Чорнобилі. Діти є звичайно віку 12–15 років і завжди з групою їдуть керівники-виховники.

— Як це сталося, що тепер і Норвегія включена у цю програму?

— Наших дітей запросила Лютеранська Церква Норвегії, яка навіть покрила усі видатки зв'язані із цією поїздкою. Досі до Норвегії їздили лише діти з Росії, а оце вперше були на відвідинах українські

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

СОВЄТСЬКІ ЗАКОРДОННІ ПАШПОРТИ — НЕДІЙСНІ

КИЇВ. — Від 1-го січня цього року в Україні перестали діяти закордонні пашпорти старого совєтського зразка. Жоден український громадянин не зможе виїхати за кордон з документом, на якому зображено герб неіснуючого вже сім років Совєтського Союзу. Майже мільйон українців встигли до 1-го січня обміняти старі пашпорти на нові українські, повідомив 5-го січня заступник начальника Управління реєстрації Міністерства Внутрішніх Справ Зиновій Якобчук. Обов'язковий обмін було ухвалено постановою Кабінету Міністрів у серпні минулого року.

ШКОЛЯРІ ЩОТИЖНЯ СПІВАТИМУТЬ ГИМН УКРАЇНИ

ЛЬВІВ. — Відповідно до рішення недавньої сесії Львівської Обласної Ради, кожний навчальний тиждень в місцевих школах відтепер буде починатися з виконання учнями державного гимну України.

ІНФЛЯЦІЯ У 1997 РОЦІ — 10.1 ВІДСОТКА

КИЇВ. — Рівень інфляції в Україні в 1997 році був 10.1 відс. — значно нижчий, ніж рік перед тим, повідомив Державний комітет статистики. В 1996 році інфляція становила 39.7 відс. У грудні минулого року інфляція трохи збільшилася, порівняно з листопадом, і становила 1.4 відс. В листопаді вона була 0.9 відс. Згідно з інформацією, ціни на харчові продукти зросли в грудні на 2.2 відс., на промислові товари — на 0.1 відс., і на платні послуги — на 0.9 відс. А за ввесь минулий рік темпи зростання цін на харчі дорівнювали — 12.1 відс., промислові товари — 2.8 відс. і на платні послуги — 7.9 відс.

НАГОРОДЖЕНО ПОСМЕРТНО В. СТУСА

КИЇВ. — Поета і активного діяча українського опору 1960-1970 років Василя Стуса нагороджено посмертно орденом князя Ярослава Мудрого 5-го ступеня. В указі Президента Леоніда Кучми сказано, що поет удостоївся цієї відзнаки за визначні заслуги перед українською державою в розвитку національної культури, громадянську мужність у відстоюванні ідеалів гуманізму і незалежности України. В. Стус помер у 1985 році в Кучминському спеціяльному таборі для політв'язнів на Уралі. Його тлінні останки перепоховано в 1989 році на Байковому кладовищі в Києві.

ПРОПОНУЮТЬ НОВИЙ МЕХАНІЗМ ВІДШКОДУВАННЯ ЗНЕЦІНЕНИХ ЗАОЩАДЖЕНЬ

КИЇВ. — Компенсувати знецінені совєтські рублі можна досить швидко, не розтягуючи виплати і уникаючи при цьому сплеску інфляції, вважає заступник голови банку „Україна" Віктор Хуклєв. Він пропонує українській владі власний механізм відшкодування втрачених заощаджень і закликає створити експертну групу, яка б вивчила ефективність його ідеї. „Головна пропозиція — трансформувати фінансові зобов'язання держави перед громадянами в майні, — сказав він. — Перш за все мова іде про, скажімо, частки держави в статутах акціонерних товариств. Іншим нетрадиційним, але дуже важливим таким товаром могла би бути земля". Цього року на відшкодування знецінених вкладів у бюджеті заплянували біля 600 млн. гривень. За словами банкірів, з такими сумами виплати триватимуть десяти-ліття.

СТВОРЮЮТЬ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ

КИЇВ. — Президент Леонід Кучма доручив Кабінетові Міністрів опрацювати пропозиції щодо створення в Україні Державного банку реконструкції та розвитку. Новий банк має здійснювати концентрацію фінансових ресурсів Державного іноваційного фонду, централізованих капіталовкладень, небюджетної частини фондів фонду приватизації та централізованих відрахувань. Через структури цього банку фонди інвестуватиметься в економіку на пільговій, довготерміновій кредитовій основі. За дорученням Президента, до кінця січня цього року Уряд має представити проєкти указу Президента та відповідного закону. Л. Кучма вважає Державний банк реконструкції та розвитку одним із важливих чинників політики стабілізації та економічного зростання.

У СВІТІ

У ЧЕТВЕР, 8-ГО СІЧНЯ, ізраїльські засоби масової інформації повідомили, що уряд Ізраїля затвердив спорудження 300 нових жидівських мешканевих приміщень на території західнього берега ріки Йордан. Дивно, що це рішення зроблено під час того, як Денніс Росс, посередник президента Билла Клінтона, їздив там і назад між ізраїльськими та палестинськими провідниками, намагаючись зрушити з місця застій у мирних переговорахх. Меделин Олбрайт, секретар Державного департаменту ЗСА, переконувала Ізраїль, щоб припинити розбудову жидівських мешканевих приміщень, бо це могло б покращити атмосферу переговорів з палестинцями. Палестинці хочуть створити свою державу на території західнього берега ріки Йордан і смуги Гази.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 7-ГО СІЧНЯ, суджений у Денвері, Кольо., за допомогу у спорядженні бомби, ужитої в знищенні державного будинку в Оклагома Сити 19-го квітня 1995 року, де загинуло 168 осіб, а кілька сотень було поранених, Террі Ніколс оминув присуд смертної кари тільки тому, що федеральна лава присяжних не змогла погодитися на тому, наскільки активну участь він брав у плянуванні того злочину. Суддя Ричард Мечч відпустив лаву присяжних і тепер сам мусить виміряти кару Т. Ніколсові, котра може бути вже тільки доживоттям або й меншою, бо право надати смертний присуд у ЗСА має тільки лава присяжних, як це було вчинено з Тимоті МекВеєм правдоподібним змовником 42-річного Т. Ніколса. Таким поворотом справи були дуже розчаровані рідні загиблих.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

UNA & Svoboda tel.: (973) 292-9800; Svoboda Fax: (973) 644-9510; UNA Fax: (973) 292-0900

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Parsippany, NJ

Сім разів відміряй...

Великий Тарас писав: "У всякого своя доля, і свій шлях широкий: той мурує, той руйнує, той неситим оком за край світа зазирає, чи нема країни..." На цьому місці зупинемося та частинно парафразуємо Кобзаря. Так: і доля у кожного своя, і шлях свій, і одні прагнуть щось змурувати, а інші руйнують. Але от "несите око"...

Сьогодні значно побільшало в світі країн, куди б не зазирало око неситого — в прямому розумінні — українця. Всяк — здоровий і не надто — старається податися хто-куди у світи в пошуках "золотого руна". А такого, виявляється згодом, просто нема. Навіть в справді заможній Америці. І більшість з тих, хто в надії на краще покидає рідну домівку, Америка не сприймає. Бо цей край створений для людей з міцно затиснутими для повсякчасної боротьби за виживання п'ястуками і далеко не завжди готовий вислуховувати проблеми тих, котрі уявляли собі, що над ним небо, з якого невпинно спадає манна. Небагато їде сюди люду, котрий би не цікавився, насамперед, грішми. Для інших зацікавлень у заробітчанина тут просто немає ні часу, ні сил. Єдиним, що може його врятувати від краху надій і сподівань, є тяжка, часто багатогодинна та низькооплачувана праця.

Ще, скажімо, сто років тому Америка з розкритими обіймами приймала чи не кожного бажаючого, але вже від довшого часу не робить секрету з проблеми власних безробітніх, і тому треба розуміти її наставлення до тих, кого вона до себе не запрошує. Наставлення це найвирзніше виявляється в нинішній іміграційній політиці ЗСА. Сьогоднішній "турист"-заробітчанин, навіть якщо він особистість більш ніж непересічна, хоч-не-хоч мусить чи не на кожному кроці принижуватися. Починаючи хоча б з отого повсякчасного вибачання перед "аборигенами" за незнання тутешньої мови. І хоч в цілому американці люди ввічливі, однак ні-ні та й бачите їх чи то здивування, чи співчуття на тлі почуття вищевартости. А хіба не приниженням є вже саме нелегальне тут перебування? Тим більше — праця "на чорно". А скільки принизливої для людини вимушеної неправди в отому, інакше не назвеш, жебранні "притулку", через яке проходить чимало з тих, що розлучилися з рідним краєм!

Ситуацію навіть справжніх імігрантів, декотрі з яких досягнули справжнього успіху, також не завжди назвеш соняшною. Але ці люди — вже американці, що знають світ, у якому живуть, і відповідно в ньому орієнтуються. Становище ж новозаробітчан переважно просто трагічне. Ці люди є особливими жертвами найбільшого, мабуть, в історії людства міту про Америку, у підмурівок якого свого часу — свідомо чи ні — доклалася й українська цеглинка. Адже у багатьох в пам'яті, як свого часу певна категорія представників ранішої нашої іміграції робила українцям в Україні ведмежу послугу, представляючи ЗСА, як справжнє ельдорадо. Скажімо, якийсь пересічний за достатком наш родак тут фотографувався поряд з чиєюсь лімузиною на тлі чиєїсь же віллі і посилав таку "знимку" до краю: ось як, мовляв, можна жити! За порівняно примітивних життєвих стандартів колишнього Совєтського Союзу подібна "знимка" на багатьох справляла враження... Не відлякуючи наших краян, що снять "американи", все ж сьогоднішньою розмовою з читачами хочемо певною мірою поправити помилки минулого. Бо завжди залишиться актуальним, що "краще гірка правда, ніж солодка брехня".

Колись вигнання з батьківщини, т.зв. баніція, вважалося чи не найбільшим покаранням. Сьогоднішнім українським заробітчанам чимало передумов до неї створила гостра соціяльно-економічна ситуація в Україні. Але ще до хаосу, який запанував у рідному краю, чимало людей, скориставши з "горбачовської відлиги", подалися в "баніцію" добровільну. Не беремося судити, чи багато з них, як мовиться, поцілили в десятку та знайшли сподіваний рай на чужині. Проте відомо достатньо фактів, коли нічим не забезпечені, не захищені американським правом нелеґали гинули або калічіли на тяжкій праці та ледве вистачало їх гіркого заробітку для повернення додому. Тому, наміряючись на "заробітчанство", не обдурюйте себе хибними мотиваціями, не шукайте ще й ще причин для того, аби виправдатися за те, що покинули рідну землю. Бо ніхто не допоможе в чужому краю та, тим більше, не дасть гарантій, що наступною жертвою міту не станете саме ви.

Можна б ще чимало сказати про трагізм іміграції взагалі. Але це тема окремої, набагато глибшої розмови. Тут же ще раз тільки хочемо нагадати мудре народне прислів'я: "Поки відріжеш — сім разів відміряй".

Петро Грицак

РОКОВИНИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Сьогодні знаємо, що нова доба української літератури почалася якраз 200 років тому, із публікацією безсмертної „Енеїди" Івана Котляревського. Менш ясним є, одначе, де і коли почався паралельний перебіг нашого соборного національно-політичного відродження. Загальною є опінія, що воно мало місце на Слобідській Україні, невдовзі після заснування Харківського Університету в листопаді 1804 року.

Перші іскорки нашого відродження

Тим часом існують поважні причини, щоб подумати, що перші іскорки українського відродження заблистіли таки в Галичині, та у великій мірі були асоційовані із містом Перемишлем. Це сталося як наслідок прилучення Галичини до Австрії у 1772 році, яка була на ті часи культурно заавансованою великодержавою, із квітучим центром мистецтва й культури, Віднем, тоді одним із перших в Европі. Також тодішня цісарева Австрії, Марія Тереза, була, як на ті часи, добре освіченою, енерґійною жінкою, яка бажала, на свій спосіб, добра своїм новим піддaним. Тому формально зрівняла права Греко-Католицької Церкви з правами Римо-Католицької. Для церкви св. Варвари у Відні цісарева власноручно вишила для престолу рушник. Також заснувала семінарію, Барбареум, у Відні для виховання греко-католицьких священиків. Про важливий стан селянства в Галичині, гірший, як у землях, що були прилучені від турків, довідувалася із безпосередніх конверзацій із греко-католицькими єпископами.

Її син, цісар Йосиф II, продовжуючи ту політику, скасував у 1782 році кріпацтво та зробив селян підметами цивільного права, й завів обов'язкову початкову освіту — на рідній, розмовній мові школярів (на підставі досвіду із чехами). Це вийшо на велику користь „русинам" (як тоді в Галичині себе називали українці), які успішно організували у 1818 році мережу парафіяльних шкіл із розмовною українською мовою, яка в перемиській єпархії, де те все почалося, евентуально обіймала 1000 одиниць. Ще раніше, у 1784 році, засновано при Львівському Університеті „Студіюм Рутенум", для навчання греко-католицьких священиків. У справі церковних і шкільних реформ Йосиф II аж два рази зустрічався в Перемишлі із тодішнім Єпископом Холмським і Перемиським М. Риллом.

Хоч через воєнні обставини (війни з Наполеоном), та безконечні польські інтриґи деякі реформи Йосифа II було зупинено, назагал мали вони тривалий ефект, бо розбудили серед галицьких русинів охоту до науки й дали їм надію на якесь покращання їхньої долі. Передусім, показали їм, у якому безпросвітному колоніяльному ярмі вони жили за Польщі (як колись гелоти у Спарті), в культурному занедбанні на рівні XVII ст. Це в порівнянні із заавансованими европейськими народами та іншими слов'янами (наприклад, чехами), які проходили тоді процес свого бурхливого національного відродження, в дусі модного тоді літературного руху „романтизму". Були це глибокі і незворотні зміни у погляді на світ тодішніх галицьких русинів, яких не змогли зневтралізувати ані пізніший польський інтенсивний наступ проти українського національно-політичного відродження, ні пізніша австрійська реакція, головно за пропольського цісаря Франца-Йосифа.

Вплив рідної школи

Ідея заснування мережі модерних (на ті часи) парафіяльних шкіл зародилася серед членів перемиської капітули, зокрема крилошанина о. І. Могильницького та Єпископа І. Снігурського, які організували у 1816 році в Перемишлі школу для дякоучителів, що мали в тих парафіяльних школах учити дітей розмовною українською мовою. Масовий характер того роду шкіл, мимо дуже скромних початків, причинився у великій мірі до остаточного успіху української справи в Галичині.

Для видавання книжок-підручників до тих шкіл заснував о. І. Могильницький у 1829 році першу в Галичині модерну друкарню в Перемишлі, а також написав у 1824-29 роках першу в Галичині граматику українською (тодішньою) мовою, під назвою „Відомість о руськім язиці". В тій друкарні появилися ще інші книжки Могильницького, головно переклади шкільних фахових підручників із німецької мови, як також граматики української мови різних авторів, між іншим, і німецькою та польською мовами. Вони, здавалося б, остаточно показали окремішність української мови від польської і російської. Також там появилася у 1836 році перша книжка авторства Маркіяна Шашкевича, „Азбука і Abecadło", де він успішно виступає проти переведення української мови на латинку, чого тоді домагалися поляки.

Так проходила перша фаза українського відродження в Галичині, початок масового руху за збереження мови та народної словесности, відродження народної розмовної мови у школі та щоденному побуті. Те, що в тому часі діялося в Галичині, а спеціяльно в Перемишлі, переважає активности т. зв. „Харківської ґрупи", які мали, певне, з огляду на політичну ситуацію в Росії, чисто елітарний характер, далекий від масового руху.

У 1848 році, під час „Весни народів", український рух у Галичині переходить уже в наступну свою, політичну фазу, і його центр переноситься до Львова. Але все таки перша Шевченківська Академія відбулася таки ще в Перемишлі, в залі на вулиці „Владиче", десь у 1863 чи 1864 році, де також відспівано перший раз пізніший український національний гимн „Ще не вмерла Україна", на слова Павла Чубинського (тоді ще хибно приписувані Тарасові Шевченкові), до музики о. Михайла Вербицького, чільного представника т. зв. „Перемиської музичної ґрупи" при катедрі св. І. Хрестителя. До їх успіху причинився дириґент церковного хору (заснованого Єпископом І. Снігурським) чех Алоїз Нанке. Саме від того моменту почалося загальне поширення хорового нотного співу в Галичині. Згадану вище Шевченківську Академію організував у Перемишлі студент Анатоль Вахнянин. Він, уроджeнець недалекої Синяви, став пізніше першим головою т-ва „Просвіта" та був пізніше також відомим автором-науковцем і активним галицьким політичним діячем.

Чому ж саме в Перемишлі?

Виринає питання, чому дійшло саме в Перемишлі, а не де інде, до початку українського (тоді ще „русинського") відродження в Галичині? На те зложилися спеціяльні обставини. Наприклад небуденні особи, які там тоді перебували (Могильницький, Снігурський, Вербицький, Вахнянин), як також нестерпний польський гніт та сваволля польської шляхти з Перемищини, знаної в цілій Польщі із своєї впертости й загонистости. Край був у такому злому стані, що у 1772 році, як мала приходити Австрія, делеґація Перемишля вийшла їм далеко назустріч, щоб радісно привітати нову владу. Місцеві українці пам'ятали також про варварське зруйнування української катедри із XII ст. в Перемишлі, за короля Ягайла. З того каміння мали бути побудована теперішня польська катедра. Також всі вірили що мітра перемиського єпископа була перероблена із ориґінальної корони короля Данила, а його син, Лев, був похований у недалекому монастирі в Лаврові. Автор собі пригадує, як ще у 30-их роках, разом із іншими учнями перемиської „державної гімназії із руською мовою навчання", ходив на день „усіх святих" на місцевий цвинтар, до могил Могильницького та Снігурського. Цікаво, чи вони ще стоять? Чи, може, їх звандалізовано, як сталося цілком недавно із могилою М. Вербицького, в недалеких Млинах (помер у 1870 р.). Це в наслідок значного погіршення польсько-українських взаємин на Посянні сьогодні.

Лідія Шевело

* * *

Колись збирався рід в одну хатину,
Що мав з пожитків — викладав на стіл
І кликав духів-предків на гостину,
Просив ділити лихо з ним навпіл.

І предки, і живі — були єдині
У лихоліття і погожі дні.
І пошанівок був лиш тій родині,
Де не зчахали предківські пісні.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про традиційний спадок

Черговий раз у довгій своїй дорозі до нового приміщення нашої редакції я слухала уважно радіорозповідей, щоб якось „забити час", що довжиться, як завжди, у безконечність на тому шляху. В одній із тих розповідей ішлося про те, що сьогодні в „латинському календарі" маємо свято „Епіфані", яке особливо урочисто з повною повагою відзначають італійці. Власне в цей день, а не на Свят-Вечір, ні на св. Миколая, вони обдаровуються, ходять в гості і для усіх, хто прийде, стіл накритий цілий день, притягаючи і запрошуючи усіх італійськими смаколиками. Шкода, що не довелося мені дізнатися що саме ставлять на стіл італійські господині, а було б цікаво знати яка у них кулінарна традиція до цієї урочистої застави.

Ця розповідь пригадала вчорашнє сумне завваження однієї із моїх кузинок, яка розказувала про цьогорічний Свят-Вечір у своїй родині, що обійшовся їй у три неспані ночі, щоб приготовити усе як „книжка каже" і як велить українська традиція. Але не це нуртувало, а сумне заключне питання, яке вона звернула до мене: а хто буде це все за традицією готувати, як ми вже не зможемо? Чи достатньо завчасу залучаємо до того молоду жіночу силу родини, якщо така є? Тепер це питання „ходить за мною" від учора, а ще сьогодні підкріпила його радіорозповідь про італійські традиції на свято Епіфані, що у нас однозначне з Йорданом. Показується, що у цей святочний час в неодній етнічній групі відзивається поклик крови, бо хоч уже навіть і досить з них мішані, то все ж коли приходить якесь із свят, відзивається той поклик, який часто пов'язаний із закарбованими в пам'яті кулінарними традиціями. Тоді звертаються до мамів чи бабусь, збирають цілу „помішану" родину, щоб якимсь чином пригадати собі принаймні на коротко це все, що від дитинства було зв'язане із глибокою святочністю.

З роками, коли у кожну майже родину увійшли нові члени, то якщо вони українського роду, тоді принесли зі собою традиції із свого родинного гнізда. Питання, чи подається кутю, як першу страву, чи треба поставити на святочний стіл тарілку для померлих, чи на ній має бути засвічена свічка, чи лише покладено трішки їжі, чи вареники повинні бути також зі сливками чи лише з картоплею і капустою, чи не можна зовсім уживати набілу, чи має бути все на льняній олії... Можна перелічити десятки різних варіянтів традиційних 12 страв Святої вечері, а залежні вони від різних частин України і походження звідти членів родини.

Але не зважаючи на ці дрібні відмінності, в заложенні Свята вечеря і роля в ній господині — єдині. Вони передавалися з роду в рід, бо ж колись уклад родинного життя у нашому народі дуже строго притримувався давніх зразків, від яких не можна було, на жаль, відступити ні на крок.

Аж Друга світова війна змішала все, що було до того часу тим предковічним законом, викинула нас усіх зі звичних рейок, із України і пустила на еміґрацію. Ще тут і там завзято стараємося далі провадити все „як було колись" у наших батьків чи дідів, щоб не покидати давніх гарних звичаїв і традицій. Але календарне помішання, складні обставини життя, брак можливостей до того родинного свята і тої сердечної святочности, все змінили.

Тому так дуже вагоме це питання, яким заабсорбувала мене моя співрозмовниця: „а хто буде продовжувати те, що ми стараємося ще затримати, як ми вже не здужатимемо?" Чи будуть наші діти, внуки, правнуки продовжувати всі ці традиційні звичаї, що для нас неодмінно пов'язані із розумінням і почуттям свят? Чи можуть їх опанувати з того, що слухають чи читають про традиції наших народів? Чи то можна визбирати із інтернету й з того вичарувати святочну учту? Не думаю! Отже чи не слід використати знову власне святочний час, щоб вияснити і навчити, як це було колись і для чого у нас так водилося?

Хочби як всесторонньо був поінформований комп'ютер, але з екрану глибин традиції і святочности, таємниць роду і народу не вичитаєш.

Єдиний і вічний інтернет в цьому випадку — то мамині очі й бабусина душа.

А хто там шукає?

О-КА

Аркадій Жуковський

Чорна книга комунізму

(Le Livre noir du dommunisme, ed. Robert Laffont, Paris, 1997)

Це велика книга на 846 сторінок, що появилася у 80-річчя большевицького перевороту, є першою довідковою книгою про трагедію плянетарного розміру, в якій французькі (Стефан Куртуа, Ніколя Верт) і багато інших вчених-дослідників зібрали дані про злочини, репресії комуністичного режиму, що коштували світові майже сто мільйонів душ. Реакція на появу цієї книги у Франції була досить сильною. На інтерпеляцію одного з французьких депутатів, що між комунізмом і нацизмом немає великої різниці, прем'єр-міністр став в обороні французької комуністичної партії, заявляючи, що він гордий з того, що комуністи входять до його уряду.

Для нас, українців, що чи не найбільше потерпіли від цієї системи, бо більш як 10 відс. жертв комунізму — це наші брати і сестри, поява цієї книги має значіння, бо засліплена світова опінія починає прозрівати із запоморoки і довідуватися про страхіття, що їх зазнали народи від нелюдського режиму.

Дотепер ми чули тільки схвальні голоси з боку українців на появу цієї книги. А слід нам приглянутись ближче до змісту книжки, щоб побачити, як автори представляють український бік справи. Відразу слід сказати, що більш як десять процентам жертв присвячено дуже мало місця. У величезній книзі немає майже жодного посилання на українські документи, величезну літературу, свідчення з українського боку. Йдеться про розділи, написані головним редактором С. Куртуа і Н. Вертом про злочини в СССР. Без відповідного пояснення політичних та національних відносин Куртуа зараховує як прелюдію до сталінських злочинів поділ Польщі (Галичини) та анексію північної Буковини і Бесарабії. Вичисляючи злочини в СССР, Куртуа подає, що в 1932-33 знищено провокованим голодом без допомоги 6 мільйонів українців. Для солідного дослідника несолідно виглядає твердження про заслання кримських татар в 1943 році (тоді ще там панували німці!). Спеціяліст з історії Совєтського Союзу Н. Верт у розділі „Держава проти свого народу" (стор. 43-295), пишучи про большевицькі злочини, знаходить своєрідне виправдання, що злочини робили і інші, мовляв, що большевики не мали на це монополії. Існував у 1919 році в Україні білий терор, погроми, організовані відділами Денікіна і Петлюри, начисляючи біля 150,000 жертв. Пояснення про те, що українська революція, проваджена С. Петлюрою, Н. Махном, Григорієвим, спиралася на селянські маси, які ненавиділи міське населення за формулкою „москалі-большевики-жиди, геть з України!" виглядає досить наївним.

Самому Великому голодові Н. Верт присвячує всього 10 сторінок, з чого дві сторінки — це лист М. Шолохова до Сталіна і відповідь останнього. Автор пояснює, що голод був організований у аграрних частинах СССР (Україна, Північний Кавказ, Казахстан) за спротив проти колективізації. Але й тут розходження між двома головними авторами: Куртуа і Вертом. Перший твердив, що в Україні загинуло 6 мільйонів, а другий зменшує це число до 4 мільйонів (у тій самій книзі!). При цьому автор незгідний з певними українськими публіцистами і істориками, які твердять, що це був „ґеноцид проти українського народу". На „спростування" української тези наведено, що в тому самому часі голодом були знищені мільйони донських і кубанських козаків і мільйон в Казакстані.

Згадано також про чистку в Україні в 1938 році, коли заарештовано 106,000 людей, про чистку в Українській Академії Наук, але не згадано ні слова про інсценізований процес Спілки Визволення України. Тільки мимоходом згадано про знищення НКВД „буржуазних націоналістів" в червні 1941 року в західній Україні та антисовєтських елементів на Буковині і Басарабії. Правильно подано, що депортація 190,000 кримських татар відбулася 18-20-го травня 1944 року.

Інформуючи про дію ОУН-УПА, автор не забув згадати, що деякі частини, мовляв, вступили до відділів СС, щоб поборювати жидів і комуністів. Верт начисляє восени 1944 року понад 20,000 членів УПА, за акцію яких Берія депортував до Красноярську більш як 100,000 жінок, дітей і старих, родичів членів ОУН-УПА. При кінці 1946 року українці становили 23 відс. всіх засланців ҐУЛаґів.

У 1946-47 роках голод примусив тясячі українських селян податися в західню Україну, де голод був менший і де примусова колективізація виселила 300,000 людей, а між 1944 і 1952 роками 172,000 членів ОНУ-УПА були виселені до Казакстану і Сибіру (це єдина інформація за працею Я. Білінського "The Second Soviet Republic: Ukraine after World War II," 1960).

У розділі про останню змову Сталіна проти жидів Верт не забув повторити про традиційний антисемітизм, що нібито залишається живим в Україні. Це приблизно все, що автори сказали у своїй книзі про мучеництво, що його зазнала Україна від цієї системи.

Книга багато ілюстрована, але з України показано тільки сцену розкопок жертв у Вінниці 1943 року.

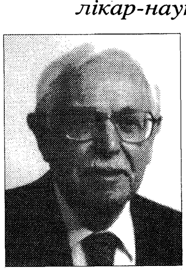
Чергова праця французьких дослідників, які заторкують питання Східньої Европи і України, не позбавлена традиційної дезінформації: постійне пов'язання С. Петлюри з погромами, уявний антисемітизм в Україні, відчувається вплив наших сусідів на опінію французьких та інших дослідників. Це доказ, що нам доведеться ще багато працювати, щоб чужинці зацікавилися Україною з джерел українських і зрозуміли, що Україна — це важливий чинник для забезпечення миру і стабільности в цій частині Европи.

Д-р Б. М. Мриц — лікар-науковець і патріот

Приємно є нам пригадати нашій медичній професії та українському громадянству про нашого визначного лікаря-сеньйора, колишнього співробітника при Інституті Судової Медицини у Львові, д-ра Богдана Михайла Мрица, якому в 1996 році сповнилося 85 років трудолюбивого життя.

Походить він із знаної родини у Львові гімназійного професора Теофіля й Євгенії Мриців, яка дала нам кілька визначних науковців та громадських діячів: д-р Ольга (1894-1991), професор ботаніки при Львівському Медичному Інституті (ЛМІ), Ірина (1900-88), учителька „Рідної Школи" у Львові, Марія (1902-73), учителька, одружена за проф. Костя Паньківського, Теодора (1904-91), учителька, одружена за д-ра Савчака, д-р Іван (1906-1978), лікар-ляринґолог при ЛМІ, Любомира (1908-) одружена за інж. Михайла Пежанського ще живуча у Ню Йорку, д-р Богдан Михайло (1911-), лікар-науковець при ЛМІ, а потім лікар-психіятр в Покіпсі, Н. Й.

Тепер годиться згадати про життєвий шлях та діяльність нашого ювілята. Д-р Богдан Михайло Мриц народився 25-го липня 1911 року в Тернополі.

Д-р Б. М. Мриц

Середню освіту здобув в Українській Академічній Гімназії (філії) у Львові, де у 1929 році склав іспит зрілости, а медичні студії закінчив 10-го січня 1936 року у Львівському Університеті. Потім практикував і безплатно працював у Загальному Шпиталі у Львові.

В 1940-44 роках був асистентом в Інституті Судової Медицини у Львові, а потім коротко у Кракові. Під час Другої світової війни працював також, деякий час, як шкільний лікар, та в Українському Допомоговому Комітеті у Львові. При кінці Другої світової війни виїхав на Захід та працював як лікар в Німеччині.

В травні 1945 року переїхав до Бельгії, де по кількох місяцях почав працювати в клініці, сповняючи обов'язки анестетиста, а також робив бадання у лябораторії і провадив фармацію (аптеку) в тій клініці-лікарні.

В червні 1954 року виеміґрував з дружиною до Америки та працював коротко як лікар в лікарні Ракавей Біч на Лонґ Айленді, а потім відбув свою інтернатуру в Юніті лікарні в Бруклині, Н. Й.

В 1955-81 роках д-р Б. Мриц працював зразу резидентом, а потім психіятром у Гадсон Ривер психіятричному центрі в Покіпсі, Н. Й. Спеціялізувався в психіятрії в тому шпиталі, де працював, а також у Нюйоркському стейтовому психіятричному інституті і Колюмбійському університеті.

Дня 15-го жовтня 1958 року, по зложенні відповідних іспитів, дістав право на лікарську практику в стейті Ню Йорк, а 18-го травня 1962 року дістав сертифікацію психіятра-спеціяліста. В 1981 році відійшов на заслужену емеритуру та дальше проживає з дружиною Тамарою в Покіпсі.

Крім професійної праці, д-р Б. Мриц був активний на науковому полі. Працюючи в Інституті Судової Медицини у Львові написав по-польськи (щоб керівник катедри проф. д-р В. Серацький міг їх прочитати) дві наукові праці-монографії: „Смерть в наслідок розриву серця", яку проф. Серацький одобрив і оцінив на рівні докторської дисертації. Потім цю працю д-р Б. Мриц переклав на українську мову і прочитав на науковій конференції Львівського Державного Медичного Інституту, а також вона була перекладена на російську мову, бо мали її видати у Москві. „Шок при спробі осунення плоду". Цю працю мабуть проф. Серацький не читав, бо не було його заміток. Крім того, він почав, але через воєнні події не докінчив, свою третю наукову працю „Реакції очних зірниць після смерти".

Будучи ще студентом і членом „Медичної Громади", брав участь у медичній допомозі під час величавого з'їзду „Українська Молодь Христові" у Львові в 1933 році та обслуговував спортову порадню Українського Гігієнічного Товариства у Львові. В 1938 році став членом Українського Лікарського Товариства у Львові.

Д-р Б. М. Мриц є одружений (з 1941 року) з Тамарою Добровольською, дочкою колишнього фінансового інспектора на місто Дубно св. п. Володимира і Ніни Добровольських. Обоє є щедрими жертводавцями на українські церковні, наукові і культурні цілі.

Д-р Павло Пундій

Депутати...

(Закінчення зі стор. 1)

зидент отримає економіку в „ручне управління"; Тоді він збереже державу „на плаву" коштом розпродажу підприємств і землі, насправді ж це тільки продовжить аґонію. У виборах переможуть комуністи і соціялісти, а такий парлямент Президентові не потрібний, тому він зробить усе, щоб визнати вибори нелеґітимними. І тут народ не витримає і вибухне. Його втихомирять війська НАТО і 1998 рік закінчиться встановленням диктатури, — напророкувала Н. Вітренко.

Депутат Сергій Соболєв не виключає, що новий парлямент змінить економічну ситуацію на краще і відкриє шлях для вільного закордонного інвестування, „а може і в черговий раз провалити всі економічні рішення". Другою за значимістю подією він також назвав підготову до майбутніх президентських виборів, яка розпочнеться відразу по закінченні виборів депутатів. Отже протистояння між Президентом і парляментом зростатиме, адже саме через трибуну Верховної Ради багато хто намагатиметься заявити про себе як про кандидата на найвищий державний пост.

Депутат Михайло Поживанов надіється, що 1998 рік „стане своєрідним ситом для політиків". На зміну політичній пістрявості прийдуть кілька політичних сил, згрупованих навколо окремих лідерів. А тоді спалахне боротьба за пост Президента. Отже рік принесе „все, окрім нудьги". Щодо людей, то це залежить від кожного з них. Адже можна пливти за течією, а можна побоpотися з нею і допливти до цілі, зазначив парляментарист.

Депутат Ігор Шаров висловив переконання, що Україна через деякий час стане потужною европейською державою, але це буде пізніше. Новий же рік наближає країну до парляментарних виборів, і Шаров вірить, що українські громадяни знають, хто з депутатів зуміє насправді змінити життя на краще.

УВ'ЯЗНЕНОГО ЩЕ 19-ГО ГРУДНЯ у Південній Кореї американсько-корейського журналіста за очорнювання місцевої газети звільнено з тюрми під умовою, що він залишиться в країні аж до розправи. Ричард Чой був ув'язнений чотири дні після того, як у його репортажі на одній із радієвих станцій Лос Анджелесу сказано про існування „поголосок", що газета „Корія Таймс" має клопоти і тому застановляється над можливістю злуки з Гундай групою. Речник південнокорейського консуляту в Лос Анджелесі заявив, що Р. Чой був ув'язнений на підставі закону, котрий охороняє компанії проти всяких поголосок і навмисного очорнювання.

По всій...

(Закінчення зі стор. 1)

діти. Перший тиждень діти були у приватних домах, а другий в таборі.

— В який спосіб ваша організація має можливість тримати зв'язок з усіми можливими школами і вести таку організаційно важку працю?

— Наша організація є під опікою Міністерства Освіти й це нам дуже допомагає у зв'язку зі школами, а також із чужинецькими чинниками, що працюють у цій виїмковій програмі.

— Мушу признатися, що вперше від вас чую про вашу організацію та про цю незвичайно важливу працю, що її виконуєте. Чи ви маєте також зв'язки з американськими школами, а може з українськими молодечими організаціями на терені ЗСА, що могли б включитися у цю програму?

— На жаль, досі ми не маємо ніякого зв'язку з тим тереном. Тому саме було мені так важливим зустріти вас та поговорити і вияснити, що ми робимо та що нам у майбутньому потрібно. Ми ж бо хочемо, щоб українська молодь ішла у світ, ширила ідеї миру і пізнавала однолітків з інших країн чи навіть українських однолітків, що живуть в інших країнах. Може коли напишете про нашу організацію і вияснite про її працю, це викличе відгук і тут, серед української громади?

— Маю надію, що ця розмова з вами поміщена у нашому щоденнику викличе зацікавлення. Скажіть, як можна з вами зв'язатися, бо, як ви зазначили, скоро після Різдва повертаєтеся до Києва.

— Це правда, але тут живе постійно моя сестра Лариса, до якої можна завжди зателефонувати на число (718) 996-2336. До літа ще далеко. Може якраз знайдуться охочі запросити групу дітей з України?

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями та знайомими, що 24-го грудня 1997р. відійшов у вічність наш дорогий ТАТО, ДІДО, БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО, СТРИЙКО і СВАТ

св. п.

ДАНИЛО МОХ

вояк 1-ої Української Дивізії УНА
нар. 25-го лютого 1914 р. в селі Звенигород біля Львова.

ПАНАХИДА була відправлена 28-го грудня в похоронному заведенні Gray-Parker в Порт Джервіс, Н. Дж.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 29-го грудня 1997 р. з української греко-католицької церкви свв. Володимира і Ольги в Ґлен Спей, Н.Й. на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Залишені у смутку:
син — ІГОР з дружиною МАРІЄЮ
внуки — АНДРІЙ і СТЕФАН
сестра — СОФІЯ ПЛІХІВСЬКА з родиною
шваґри — ІВАН ПАЛИВОДА з родиною
— ІВАН КРАЙНИК з родиною
братаниця — ОКСАНА МАЗЯР з чоловіком ЛЕСЕМ
свати — ВАРКА та ІВАН ПОЛОВЧАКИ
та ближча й дальша родина в Україні.

Вічна йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 6-го січня 1998 р. на 95-му році життя відійшов у вічність

бл. п.
інж.

ІВАН ХУРИК

кол. головний ревізор Маслосоюзу на Галичині, довголітній кооператор і один із засновників української кредитівки „Самопоміч" в Ню Йорку та голова батьківського комітету школи українознавства в Ню Йорку.

ПАНАХИДА відбулася в п'ятницю, 9-го січня 1998 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в суботу 10-го січня о год. 9-ій ранку з церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

У глибокому смутку:
син — ІГОР з дружиною ГЕНЕЮ в Німеччині
дочки — ЛЕСЯ
— МАРІЙКА з мужем ВАСИЛЕМ ДРАБИКОМ
внучка — НАДІЯ НІКЕНС з мужем НИКОМ
внуки — СТЕФКО і ОЛЕСЬ ДРАБИКИ
ближча і дальша родина.

Ділимося сумною вісткою, що 25-го листопада 1997 р. в Pensocola Fl. ненадійно упокоїлася в Бозі наша улюблена, незабутня МАМА, БАБУСЯ, ТЕТА СЕСТРА і ХРЕСНА

бл. п.

ІРЕНА (ОРИСЯ) ДМИТРЕНКО
з дому СИВАК

вдова по д-рові МИХАЙЛОВІ

ПОХОРОН відбувся 28-го листопада в Pensocola, Fl., а тлінні останки похоронено біля мужа в Чикаґо, Ілл.

Ґорем прибиті:
син — ЮРІЙ з дружиною БЛЄР і сином МІКІ
дочка — МАРТА з чоловіком МАГМУТОМ і дітьми АРМАНОМ і НІНОЮ
сестри — ДАРІЯ з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ - Новий Розділ, Україна і
— ГАЛЯ ВОЛОШЕНЮК з дочкою ЛЯРИСОЮ
брат — ЮРІЙ СИВАК з дружиною ОРИСЕЮ і дітьми МАРТОЮ, АНДРІЯНОМ і МАРКІЯНОМ та внучкою СОЛОМІЄЮ у Львові
та ближча і дальша родина в ЗСА, Канаді й Україні.

4880 Locust St. N/E
St. Petersburg, Fl. 33703

Ділимося сумною вісткою, що у вівторок, 6-го січня 1998 р., на 77-му році життя відійшов у вічність

бл. п.

ДМИТРО ПУЦИЛО

нар. в Пискоровичах, Україна, член 362-го Відділу УНС, української католицької церкви св. Йосафата.

ПАРАСТАС в п'ятницю 9-го січня о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Kutch Funeral Home, 215 Grand St., Trenton, N.J.

ПОХОРОННІ відправи в суботу, 10-го січня 1998 р. о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Йосафата, а відтак на цвинтар св. Марії в Hamilton, N.J.

Залишені у смутку:
дружина — МАРІЯ
доньки — ОЛЬГА з мужем ВІЛЛЯМОМ
— КАТЕРИНА з мужем ВОЛОДИМИРОМ
син — СТЕФАН з дружиною МОРІН
сестри — АННА і НАДІЯ в Україні
внуки — МИХАЙЛО і СТЕФАН
правнуки — КАЙЛ і КАМЕРОН
кузинка — АННА КІС з мужем ЙОСИФОМ
та дальша родина в Англії і Україні.

Пожертви в пам'ять покійного можна складати на St. Josaphat Ukrainian Catholic Church, 1195 Deutz Ave., Trenton, N.J. 08611 або American Heart Ass'n, 2550 Route 1, N. Brunswick, N.J. 08902.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
З глибоким смутком повідомляє все своє членство й всю українську громаду, що 25-го грудня 1997 р. після важкої і довгої недуги відійшла у вічність

св. п.

ПАВЛИНА РІЗНИК
з роду МИГАЛЬ

Почесна голова УЗХ, визначна діячка УНРуху та українських громадських установ — УЗХ, ОДВУ, ЗУАДК, основниця і голова Комітету Оборони й Допомоги (КОД) при УЗХ.

Св. п. Павлина народилася в 1917 р. в Пенсильвенії, дістала вищу освіту з журналістики й адміністрації в Гантер коледжі. Була співосновницею УЗХ в 1931 р. Після побуту в ЗСА полк. Євгена Коновальця, надхненна його словом. Була співосновницею Таборів Молоді при УЗХ на Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні. Проживаючи останні роки свого життя на Фльориді була співосновницею Українського Релігійного й Культурного Осередку. Все своє трудолюбиве життя поставила на службу Україні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в Норт Порт, Фла. 29-го і 30-го грудня 1997 р. з церкви св. Андрія на цвинтар Меморіял Парк у Венес.

Головна Управа УЗХ складає глибокі співчуття мужеві покійної Володимирові та їх синам з родинами.

Вічна їй пам'їть!

У 40-ий день будуть відправлені заупокійні СЛУЖБИ БОЖІ в різних осередках ЗСА.

Ділимося сумною вісткою з ріднею, приятелями і українською громадою, що 7-го січня 1998 р. упокоївся в Бозі, прийнявши Найсвятіші Тайни мій найдорожчий МУЖ

бл. п.

ОЛЕКСАНДЕР ДРАЖНЬОВСЬКИЙ

нар. 25-го грудня 1911 р. в Чорткові, Україна
Абсольвент Львівської Богословської Академії, мґр бібліотечних наук, мґр економічних наук, член Еспанської Академії наук, дослідник античної історії України, член НТШ.

Лавреат багатьох премій по дослідженнях античної історії таких европейських університетів: Сорбони, Лондону, Толідо і Севілії. Довголітній працівник Національної Медичної Бібліотеки в Вашінґтоні, Д.К.

ПАРАСТАС був відслужений в п'ятницю, 9-го січня 1998 р. о год. 6-ій веч. в похоронному заведенні Francis J. Collins Funeral Home, 500 University Blvd. West (at Dennis Ave.) — Silver Spring, Md.

Заупокійна Служба Божа була відправлена в суботу, 10-го січня 1998 р. о год. 10-ій рано в українському католицькому крайовому соборі св. Родини, 4250 Harewood Road, NE., Washington, D.C.

Тлінні останки будуть похоронені на парафіяльному цвинтарі Cedar Hill.

Залишив у смутку:
дружину — НАДІЮ ЄЙКОВИЧ-ДРАЖНЬОВСЬКУ

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
несподіваної смерти моєї дорогої ДРУЖИНИ, МАМИ і СЕСТРИ

св. п.
д-р

ЯРОСЛАВИ Н. ГРАБОВИЧ
(із КОТИСІВ)

13-го січня 1998 р., о год. 9-ій ранку о. Митрат Іван Тарнавський відправить поминальну

СЛУЖБУ БОЖУ

в українській католицькій церкві св. Марії в Норт Порті, Фла.

Рівночасно в цей день будуть відправлені поминальні

СЛУЖБИ БОЖІ
в слідуючих церквах:

8:30 ранку в церкві Різдва Пресвятої Богородиці в Ню Брансвику, Н. Дж.;
в храмі св. Юра у Львові, Україна;
в цекрві св. Миколая в Рудниках, Україна.

До участи в молитвах за душу покійної просять:

муж — ПАВЛО
діти — ІВАНКА, ЮРІЙ і ХРИСТИНА
брат — БОГДАН КОТИС

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 16-го СІЧНЯ 1998 р.

Пассейк, місячні збори 42-го Від. Т-ва ім. Т. Шевченка відбудуться о год. 7-ій веч. в УН-Домі при 237 Hope Ave. Це є останні збори перед Річними зборами. Є дуже важні справи, тому просимо всіх членів взяти участь. Варвара Тижбір, **рекр секретар.**

Друге народження книги Романа Рахманного

Одним з багатьох напрямків Центральної Освітянської Бібліотеки Інституту змісту і методів навчання є відкриття нових постатей української національної освіти і культури, які були знищені совєтською тоталітарною системою. Висвітлює ці постаті бібліотека за допомогою книжкових виставок, грунтовних інформаційних матеріялів в періодичній освітянській пресі, у виступах-оглядах перед освітянами, влаштуванням літературно-музичних вечорів, присвячених визначним педагогам, письменникам, мистцям, а також визначним жінкам України (під такою назвою вже шостий сезон проходить цикл вечорів).

Однією з цікавих форм праці бібліотеки є презентації книг.

В кінці жовтня 1997 року бібліотека спільно з Київським Будинком Вчителя та Всеукраїнським Товариством „Просвіта" ім. Т. Шевченка влаштували презентацію книги „Роздуми про Україну" Романа Рахманного, визначного українського публіциста, журналіста, лавреата державної нагороди України ім. Т. Шевченка, який живе в Канаді. На презентацію через хворобу не міг прибути автор, але був присутній його повноважний представник — полковник армії ЗСА в резерві Степан Олійник, його брат.

„Роздуми про Україну" — це вибрані есеї та статті за 1945-90 роки з монументального тритомника Романа Рахманного „Україна атомного віку", що вийшов друком у Канаді 1991 року.

Передмову до „Роздумів про Україну" написав визначний вчений, політичний діяч, літературознавець Іван Дзюба, який назвав цю книгу видатним здобутком української публіцистики, відзначивши глибину і широчінь політичних роздумів Романа Рахманного.

Роман Рахманний (справжнє прізвище Роман Олійник) раніше незнаний широким колам читачів в Україні. Тільки тепер, коли це видання отримало своє друге народження, видане й передано до фондів бібліотек України, воно знайде свого читача.

Треба відзначити, що статті, написані Романом Рахманним десятки років тому, актуальні і сьогодні. Вони не втратили своєї свіжости й проникливості.

Роман Рахманний народився у 1918 році в селі Підністряни на Львівщині. Здобув теологічну освіту. Був членом ОУН. У 1944 році виїхав до Німеччини, де став керівником Української Пресової Служби; разом з однодумцями заснував газети „Час" та „Українська Трибуна", був їхнім співредактором. Переїхавши до Канади, заснував й редагував відомий емігрантський часопис „Гомін України", згодом працював редактором і коментатором, потім керівником Міжнародної служби „Радіо Канади", брав участь у випуску „Сучасности" та „Нових Днів", друкував актуальні статті про боротьбу українського народу за незалежність в різних виданнях Західної Европи, ЗСА і Канади. Тритомник „Україна атомного віку" (це видання є у фондах Центральної Освітянської Бібліотеки) вміщує його журналістичний доробок, за який йому присуджено у 1994 році державну нагороду України ім. Т. Шевченка. У 1992 році при відзначенні 100-літнього ювілею поселення українців в Канаді Роман Рахманний був відзначений грамотою як один із 100 найвидатніших канадських громадян українського походження.

Доповідає Ф. Погребенник. Сидять (зліва) П. Рогова і С. Олійник.

Зустріч з новою книгою, новим ім'ям — це завжди свято і саме таким святом стала ця презентація. В конференційній залі Будинку Центральної Ради (сьогодні — Будинок Вчителя) зібралася в цей вечір українська еліта. Зі словом про визначного публіциста виступили: І. Дзюба, голова Всеукраїнського Товариства „Просвіта" Павло Мовчан, редактор газети „Вечірній Київ" Віталій Карпенко, історик, професор Ретгерського університету з ЗСА Тарас Гунчак, голова Всеукраїнського Педагогічного Товариства ім. Г. Ващенка А. Погрібний, директор Інституту Українознавства КДУ ім. Т. Шевченка П. Кононенко та інші. Зі спогадами про Романа Рахманного виступив С. Олійник, завдяки зусиллям якого ця книга побачила світ в Україні і який свого часу написав вступну статтю до праці І. Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?", що вийшла у 1968 році в ЗСА.

Вдалим доповненням до виступів про майстра публіцистичного слова вплелися в канву вечора виступи майстрів мистецтва України: народного артиста України Д. Гнатюка, заслуженої артистки України І. Даць, піяністки Н. Мальцевої, народної хорової капелі Будинку Вчителя „Світоч" (керівник Мстислав Юрченко), у виконанні якої прозвучали два духові твори Кирила Стеценка, так само повернені сьогодні з забуття, як і твори Романа Рахманного.

Вкінці зачитано слово Романа Рахманного до українських читачів, видавців і організаторів вечора.

Вечір вели: директор Центральної Освітянської Бібліотеки ІЗМН Павля Рогова та професор, лавреат державної нагороди України ім. Т. Шевченка Федір Погребенник, які доклали чимало зусиль до влаштування цього свята книги. Логічним доповненням до вечора була книжкова виставка „Публіцист мислі і серця", підготовлена працівниками Центральної Освітянської Бібліотеки, на якій були представлені матеріяли про життя і творчість Романа Рахманного.

„Роздуми про Україну" Романа Рахманного видані тиражем 3,000 примірників. За бажанням автора і його брата С. Олійника книги безкоштовно передані всім державним бібліотекам України, регіональним центрам Товариства „Просвіта" в Україні, бібліотекам військових частин.

Павля Рогова

Частина публіцистичної виставки Романа Рахманного.

ОДИН ДЕНЬ ПІСЛЯ ТОГО, як він запропонував поширення медичної програми Медікер для літніх осіб, президент Билл Клінтон у середу, 7-го січня, заявив, що впродовж наступних п'ятьох років має в пляні видати 21 блн. дол. дотаціями та податковими пільгами для поліпшення та поширення програми піклування дітей. Під час окремої церемонії в Білому Домі свою нову ініціятиву Президент назвав „найбільшим одноразовим вкладом у програму діточої опіки в історії країни". Згідно з його плянами у наступних п'ятьох роках стейти річно отримають додаткових 7.5 блн. дол. до теперішніх 3 блн. дол. Це подвоїть, тобто піднесе до двох млн. кількість тих дітей, котрі могтимуть користати з державою оплачуваних денних опікунчих центрів - садочків у часі праці їхніх батьків, а іншим трьом млн. родин дозволить користати з податкових пільг для цієї самої мети.

Виставка образотворчого мистецтва в Чикаґо

Осінь — це пора мистецьких виставок у Чикаго. Для любителів мистецтва вони дещо звеселяють осту сіру, невеселу пору року.

У днях від 21-го до 23-го листопада ц. р. проходила в Культурному Осередку виставка трьох мистців, не дуже давно прибулих з України, а саме: Юрія Віктюка, Олександра Ткаченка та Юлії Ткачук. Перший з них, найстарший стажем, львів'янин Ю. Віктюк, здобув собі, за роки, прожиті в Америці, широке визнання серед публіки. В нього свій власний, унікальний, вироблений стиль, яким його картини різняться від картин інших художників. Стиль цей закорінений у жанрі графіки, жанрі, який, як зазначує мистець, відкриває йому широкі можливості художнього вислову. Картини свої виконує мистець на основі задуму, що зроджується в його уяві. Свій задум здійснює він способом композиції, себто гармонійним поєднанням різнородних елементів. Якраз у цьому поєднанні людських, рослинних та геометричних стилізованих елементів, переплетених фольклорною орнаментикою, полягає неповторність Віктюкових картин. Ось переді мною одна з них, затитулована „Калиновий гай". На ній деревця калини зображені стилізацією трьох дівчат. Стовбурі деревець є, водночас, стрункими дівочими постатями, одягненими в біленькі шати, прикрашені барвистим тканим орнаментом. Підняті дугою понад головами руки та волосся сповняють ролю гілок. Над ними авреолями вміщені корони дерев, повні китиць калини.

Інша картина, названа „Аркан", цікава тим, що в зображеній групі танцюючих гуцулів, динаміка руху схоплена так майстерно, що постає враження наче вони справді ворушаться перед очима глядача. Хоча виконані тим же стилем, що й давніші, нові картини мистця позначені поширеною тематикою, а також більшою складністю й детальністю рисунку. Як завжди, картини ці — веселі й життєрадісні.

Другий мистець, Олександер Ткаченко, родом з Дніпропетровського, а тепер проживає в Дітройті. Успішно виставлявся в Чикаго вже декілька разів. Картини, що їх показав на виставці, виконані мішаною технікою: вони полонять глядача ясним, соковитим колоритом і бездоганно гармонійною композицією. На картинах — стилізовані сцени з народного побуту й фольклору. Ось, для прикладу, деякі з опрацьованих тем: гагілки, вертеп—коляда, обжинки, Купало, зустріч дівчини й хлопця біля криниці, бузьки і т. п. Узагальнюючи, можна сказати, що художник звертається до традиційних тем, але надає їм модерну форму. Крім того, у Ткаченка є ще інше мистецьке обличчя: інколи виконує він незвичайно цікаві постмодерністські роботи, з яких показав кілька на виставці.

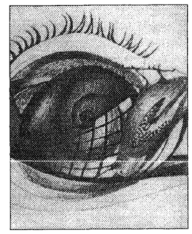
Крім цих двох, добре вже відомих в Америці мистців, виставлялася й Юлія Ткачук, львів'янка, що перебуває в Чикаго всього понад рік. Ю. Ткачук закінчила Мистецьке училище ім. Труша та Академію мистецтва у Львові зі спеціялізацією в монументальному живописі. Впродовж трьох років викладала на кафедрі живопису. В тому ж часі, була учасницею кількох інтернаціональних конференцій з питань образотворчого мистецтва. Брала участь у численних групових виставках в Україні, як також у різних країнах Европи й в Америці. У Чикаго мала індивідуальну виставку на початку нинішнього року, на якій показала оригінальну серію праць, виконаних на склі. Мисткиня працює також у жанрі іконопису: виготовила два іконостаси для українських церков у Польщі. Творчий набуток останнього часу, показаний на нашій виставці, складався з трьох серій. Перша з них — це серія витинанкових робіт, у яких зображення прецизно вирізане з темного паперу та вміщене на білому тлі. Тематика цих картин — різнородна: ось, для прикладу, деякі заголовки: „Адам і Єва", „Крокодил", „Викрадення Европи", „Козак Мамай", „Голосні та приголосні". Друга серія — це риби: легко стилізовані олійні зображення риб, виконані різними відтінками синьої барви. Третю серію становили соняшники: ряд різних відмін соняшників, змальованих реалістично й дуже детально.

О. Ткаченко, „Жнива"

Ю. Віктюк, „Коло"

Ю. Ткачук, „Погляд"

Загальне враження від виставки було дуже позитивне. На жаль, у тому самому часі відбувалося в Чикаго ряд інших імпрез, через які багато людей пропустило виставку. А шкода. На майбутнє влаштовування мистецьких виставок треба доцільніше плянувати й ширше розреклямовувати.

О. Роздольська-Маслянко

„Рідна Школа" в Чикаґо

Представниця іллинойського губернатора Джима Едґара вручила листа ґратуляцій учням чикаґської „Рідної Школи" на минулорічному святі театралізованого дійства приходу св. о. Миколая. На світлині зліва: Надія Хойнацька, директор „Рідної Школи", Пат Міхалскі, асистентка ґубернатора для етнічних справ, Адріяна Салдан; у другому ряді: Христина Керичинська, Зеня Форович та Івасик Кавчак.